

EUROOPA ÜHENDUSTE KOMISJON

Brüssel, 25.04.2006
KOM(2006) 173 (lõplik)

**KOMISJONI TEATIS NÕUKOGULE, EUROOPA PARLAMENDILE, EUROOPA
MAJANDUS- JA SOTSIAALKOMITEELE NING REGIOONIDE KOMITEELE**

**Algatusse i2010 kuuluva e-valitsuse tegevuskava: Euroopa e-valitsuse loomise
kiirendamine ühiseks hüvanguks**

{SEK(2006) 511}

SISUKORD

1.	Algatusse i2010 kuuluva e-valitsuse tegevuskava – eesmärgid ja ootused aastaks 2010.....	3
2.	Ühtki kodanikku ei jäeta tahaplaanile – arenev kaasatus e-valitsuse kaudu.....	5
3.	Tulemuslikkuse ja tõhususe muutmine tegelikkuseks	6
3.1.	Mõõtmise	6
3.2.	Jagamise.....	7
4.	Olulised põhiteenused kodanikele ja ettevõtjatele	7
5.	Oluliste võimaluste kindlaksmääramine	9
6.	Osalemise ja demokraatliku otsustamisprotsessi tugevdamine Euroopas	10
7.	Algatusse i2010 kuuluva e-valitsuse tegevuskava juhtimine ja rakendamine	11
8.	Kokkuvõte	12

KOMISJONI TEATIS NÕUKOGULE, EUROOPA PARLAMENDILE, EUROOPA MAJANDUS- JA SOTSIAALKOMITEELE NING REGIOONIDE KOMITEELE

Algatusse i2010 kuuluva e-valitsuse tegevuskava: Euroopa e-valitsuse loomise kiirendamine ühiseks hüvanguks

(EMPs kohaldatav tekst)

1. ALGATUSSE I2010 KUULUVA E-VALITSUSE TEGEVUSKAVA – EESMÄRGID JA OOTUSED AASTAKS 2010

Käesolevaga esitab komisjon e-valitsuse tegevuskava, mis on lahutamatu osa tema i2010-algatusest kasvu ja tööhõive edendamiseks infoühiskonnas, et aidata oluliselt kindlustada Lissaboni strateegiat ja muid Euroopa Ühenduse poliitikavaldkondi.

Riigid, kelle avaliku sektori avatus ja tõhusus ning e-valitsuse valmisolek on kõrgel tasemel, on ka majandusliku tulemuslikkuse ja konkurentsivõime tulemustabeli tipus.¹ Tugev side riigi konkurentsivõime, uuendusliku tugevuse ja avaliku halduse kvaliteedi vahel tähendab, et maailmamajanduses peab parem valitsus olema konkurentsivõimelisem. Koos e-valitsusega võivad riigi haldusasutused anda olulise panuse Lissaboni eesmärkide saavutamisse.

Samavõrra tähtis on edendada e-valitsust moderniseerimise ja innoveerimise eesmärgil: valitsuste ees seisavad tõsised väljakutsed, nagu näiteks vananemine, kliimamuutused või terrorism; kodanikud nõuavad paremaid teenuseid, suuremat turvalisust ja tugevamat demokraatiat ning äriühingud nõuavad bürokraatia vähendamist ja tõhususe suurendamist. Kuna Euroopa Liit jätkab laienemist ja muutub üha mitmekesisemaks, kerkivad esile uued vajadused, nagu näiteks sujuvad piiriülesed avalikud teenused, mis on väga olulised, et suurendada kodanike liikumis- ja ettevõtlusvõimalusi Euroopas. E-valitsus võib aidata valitsustel neile väljakutsetele vastata ja neid nõudmisi täita.

E-valitsuse edu ja potentsiaal on juba selgesti nähtavad, kuna mitu ELi liikmesriiki on tõusnud maailma juhtivate riikide hulka. Elektrooniliste arvetega säästavad Taani maksumaksjad 150 miljonit ja ettevõtjad 50 miljonit eurot aastas. Kui neid kasutatakse kogu ELis, oleks aastas võimalik säästa kokku üle 50 miljardi euro. Belgias võivad puuetega inimesed nüüd Interneti kaudu saada hüvitisi paari sekundiga, kuna varem võttis see aega 3–4 nädalat. Niisugune aja kokkuhoid ja mugavus võib muutuda üldlevinuks ning kõik Euroopa kodanikud võivad sellest paljude avalike teenuste puhul kasu saada.

Käesoleva tegevuskavaga püüab komisjon:

- muuta konkreetset hüvitised kõigile kodanikele ja ettevõtjatele kiiremini kättesaadavaks;
- tagada, et e-valitsus ei viiks riiklikult tasandil uute takistusteni ühtsel turul koostalitusvõime puudumise ja killustatuse tõttu;

¹ Maailma majandusfoorumi ülemaailmse konkurentsivõime aruanded, Euroopa komisjoni uuendusala suundumus- ja tulemustabelid, ÜRO ülemaailmsed e-valitsuse valmisoleku aruanded (2003, 2004, 2005).

- laiendada e-valitsusest saadavat kasu ELi tasandil, võimaldades mastaabisäästu liikmesriikide initsiatiivides ja koostöös seoses Euroopa ühiste väljakutsetega;
- tagada ELi kõigi huvirühmade koostöö e-valitsuse kujundamisel ja elluviimisel.

Käesolev tegevuskava põhineb eelkõige ministrite deklaratsioonil,² mis võeti vastu kolmandal e-valitsust käsitleval ministrite konverentsil, kus sätestati selged ootused e-valitsusest 2010. aastal saadava laiaulatusliku mõõdetava kasu suhtes. Komisjon tervitab seda deklaratsiooni ning liikmesriikide ja erasektori kindlat kohustust.³ Käesolev tegevuskava on üles ehitatud e-valitsuse riiklike initsiatiivide suurepärasele koostööle e-Euroopa konsultatiivrühma e-valitsuse alarühmas.

Käesolevas tegevuskavas keskendutakse Euroopa Komisjoni panusele liikmesriikide eesmärkide ja ühenduse valdkondade toetamisel, eelkõige seoses Lissaboni strateegia, ühtse turu, parema reguleerimise ja Euroopa kodakondsusega.

Käesolevas tegevuskavas pööratakse tähelepanu e-valitsuse viiele peamisele eesmärgile kooskõlas 2010. aasta erieesmärkidega.⁴

- **Ühtki kodanikku ei jäeta tahaplaanile** – arendada kaasatust e-valitsuse kaudu, nii et 2010. aastal oleks kõigil kodanikel kasu usaldusväärsetest uuenduslikest teenustest ja hõlpsast juurdepääsetavusest.
- **Tulemuslikkuse ja tõhususe muutmine tegelikkuseks** – oluliselt kaasa aidata, et 2010. aastaks saavutada läbipaistvus, põhjendatus ja kasutajate ülim rahulolu ning vähendada halduskoormust ja suurendada tõhusust.
- **Oluliste põhiteenuste rakendamine** kodanikele ja ettevõtjatele – 2010. aastaks on 100% riigihangetest elektrooniliselt kättesaadavad, mille tegelik kasutus on 50%,⁵ koos kokkuleppega koostöö kohta kodanikele osutatavate edasiste väga oluliste elektrooniliste teenuste valdkonnas.
- **Oluliste võimaluste kindlaksmääramine** – võimaldada kodanikel ja ettevõtjatel 2010. aastal kasu saada käepärasest, turvalisest ja usaldusväärse riskasutusega juurdepääsust kogu Euroopa avalikele teenustele.
- **Osalemise ja demokraatliku otsustamisprotsessi tugevdamine** – demonstreerida 2010. aastaks tõhusa avaliku väitluse ja demokraatlikus otsustusprotsessis osalemise vahendeid.

² 24. november 2005, Manchester, Ühendkuningriik.

<http://www.egov2005conference.gov.uk/documents/proceedings/pdf/051124declaration.pdf>.

³ EICTA tööstusdeklaratsioon e-valitsuse kohta, 25. november 2005.

⁴ Eesmärgid 1–4 on kokkuvõtlikult esitatud ministrite deklaratsiooni põhjal.

⁵ EÜ künnist ületavate riigihangete kohta vt punkt 4.

2. ÜHTKI KODANIKKU EI JÄETA TAHAPLAANILE – ARENEV KAASATUS E-VALITSUSE KAUDU

Laiihaardeline e-valitsus pakub:

- väljakutset **võidelda digitaalse lõhega**, vastustades digitaalset tõrjutust avalike teenuste pakkumisega elektrooniliselt;
- võimalust **info- ja sidetehnoloogia laiahaardelise poliitika** kasutamiseks tänu e-valitsuse pakutud uutele võimalustele.

Info- ja sidetehnoloogial põhinevad avalikud teenused aitavad tugevdada sotsiaalset ühtekuuluvust ning tagada, et ebasoodsas olukorras olevate inimeste võimalustel oleks vähem takistusi. Valitsuse veebisaitidel on ikka veel tarvis palju muuta, et need vastaksid e-kättesaadavuse eeskirjadele.⁶ Kasutajad soovivad juurdepääsuks avalikele teenustele jätkuvalt kasutada peale Interneti ka muid ühendusviise, näiteks digiteleviioon, mobiil- ja tavatelefon ja/või isiklik kohtumine.

Liikmesriigid on kohustunud vastavalt laiahaardelise e-valitsuse eesmärkidele **tagama, et 2010. aastaks saavad kõik kodanikud, sealhulgas sotsiaalselt ebasoodsas olukorras olevad elanikerühmad, märkimisväärset kasu e-valitsusest ning et Euroopa haldusasutused pakuvad avalikku teavet ja avalikke teenuseid, mis on avalikkusele kergemini kättesaadavad ja rohkem usaldatavad; selle saavutamisele aitab kaasa info- ja sidetehnoloogia uuenduslik kasutamine, suurenev teadlikkus e-valitsuse hüvedest ning kõigi kasutajate paranenud oskused ja parem tugiteenistus.**

Komisjon toetab liikmesriikide pingutusi nende eesmärkide saavutamisel vastavalt e-juurdepääsetavust käsitlevale teatisele⁷ ja e-kaasamise tegevuskavale, mis on kavandatud 2008. aastaks osana i2010-algatuses info- ja sidetehnoloogia rakendamiseks kaasamisprotsessi. Alates 2008. aastast võetakse kõnealuse tegevuskava põhjal edasisi erimeetmeid.

Avatud koostöös liikmesriikide, erasektori ja kodanikuühiskonnaga ning kooskõlas Euroopa avaliku halduse võrguga (EPAN) võtab Euroopa Komisjon järgmised erimeetmed:	
2006	Jõuab liikmesriikidega kokkuleppele teekaardi osas, millel pannakse paika mõõdetavad eesmärgid ja verstepostid teel, mille kaudu jõuavad kõik kodanikud 2010. aastaks nautima e-valitsuse hüvesid.
2007	Koostab koos liikmesriikidega üldise heakskiidetud juhendi, milles e-valitsuse areng ühtlustatakse e-juurdepääsetavuse teatiseiga.
2008	Koostab spetsifikatsioonid mitme platvormiga teenusepakkumise strateegiatele, mis võimaldavad e-valitsuse teenuste kättesaadavust mitmel viisil, sealhulgas digiteleviiooni, mobiil- ja tavatelefoni ning muude interaktiivsete seadmete vahendusel.

⁶ Avaliku sektori teenuste e-kättesaadavus ELis, november 2005, Ühendkuningriigi eesistumise aruanne.

⁷ Teatis e-juurdepääsetavuse kohta, KOM(2005)425.

Aastatel 2006–2010:

- asjakohaste ELi programmide uurimisprojektid, proovikasutus, vajadusel toetus struktuurifondidest, poliitikauuringud ja ühised spetsifikatsioonid on suunatud kasutajate vajadustele ning keskenduvad e-valitsuse osas eelkõige majanduslikult tasuvatele lahendustele seoses isikupärastamise, kasutajate vahetu suhtluse ja mitmekeelsusega;
- praktiliste kogemuste vahetamine ja jagamine ühtlustatakse riikide kogemuste vahetamisega EPAN-is ning see keskendub mitmekanalilistele strateegiatele, kaasavatele poliitikavaldkondadele ja headest tavadest tulenevatele lahendustele.

3. TULEMUSLIKKUSE JA TÕHUSUSE MUUTMINE TEGELIKKUSEKS

Tulemuslikud teenused säästavad aega ja raha ning tõhusad teenused on kodanike, ettevõtjate ja haldusasutuste jaoks palju tähtsamad, pidades silmas käesoleva tegevuskava viit eesmärki. Need toovad kasu kolmel tasandil: a) kodanikud ja ettevõtjad; b) haldusasutused; c) ühiskond ja majandus üldiselt.

Liikmesriigid eeldavad, et e-valitsus annab oma panuse kasutajate suuremasse rahulolusse avalike teenustega ning kergendab oluliselt ettevõtjate ja kodanike halduskoormat aastaks 2010. Lisaks peaks avalik sektor saama 2010. aastal info- ja sidetehnoloogia uuenduslikust kasutamisest märkimisväärset kasu nii suurema tõhususe kui ka kasvava läbipaistvuse ja põhjendatuse tõttu.

Kuigi enamik väljakutseid on riiklikul või piirkondlikul tasandil, annab Euroopa Komisjon lisaväärtuse, toetades kõiki käesoleva tegevuskava viit eesmärki kaht liiki meetmetega: mõõtmine ja jagamine.

3.1. Mõõtmine

E-valitsuse kättesaadavuse suurendamiseks on eriti oluline asjakohase teabe esitamine,⁸ kindlakstegemine, võrdlev hindamine⁹ ning mõju ja kasu mõõtmine ja võrdlemine. On jätkunud töö ühise, mõju/kasu-suunitlusega mõõtmisraamistiku väljatöötamisel, mis sisaldab ühiseid näitajaid kasutatavat võrdlusuuringut (mõõdetud riigi või Euroopa tasandi meetmetega) ja üksikjuhtumitel põhinevat, mõõdetavaid näitajaid kasutatavat uuringut.¹⁰ Tekivad uued majandusmudelid ning need vajavad edasiarendamist kui täiendavad vahendid, mis aitavad kindlaks määrata teabe kasutusviise, näiteks määratlevad investeringu ja tootlikkuse suhte e-valitsuse projektis või e-valitsuse poliitikavaldkondade ja programmide panuse seoses sisemajanduse kogutoodangu kasvu, töökohtade arvu või sotsiaalse ühtekuuluvusega.

⁸ Eurostati uuringud kodumajapidamiste ja ettevõtjate kohta liikmesriikides annavad olulist teavet laiahaardelise e-valitsuse ja e-hangete kohta.

⁹ MODINISE võrdlusuuring e-valitsuse elektrooniliste põhiteenuste kohta, kuues mõõtmine (2006), ja uus pilootprojekt e-valitsuse võrdlusuuringute näitaja parandamiseks.

¹⁰ MODINISE e-GEP-uuring e-valitsuse rahastamise, kasu ja majanduse kohta, http://europa.eu.int/egovernment_research.

3.2. Jagamine

Vajadust kogemuste laiaulatuslikuma jagamise järele on laialdaselt tunnistatud.¹¹ Ellu on viidud ja viiakse mitmeid vahendeid, näiteks e-valitsuse heade tavade raamistik,¹² e-valitsuse vaatluskeskus,¹³ portaal Sinu Euroopa,¹⁴ TESTA-võrk¹⁵ ning ühe akna toll.¹⁶

See võimaldab uuritavate uuenduslike lahenduste puhul riskijagamist ja mastaabisäästu ning uuenduslikkuse ja heade tavade jagamise tarbeks korduvalt kasutatavaid koostisosi. Samuti hõlmab see komisjoni oma e-komisjoni¹⁷ tööd. Täielikumalt tuleks ära kasutada EPAN-i tulemusi uuenduslike avalike teenuste kohta, ühendades need komisjoni toetatavate heade tavadega.

Lühikese ja keskmise tähtaja puhul on tehtud ettepanek tugevdada infrastruktuuriteenuste jätkusuutlikkust ELi programmide ning riikliku ja piirkondliku rahastamise kaudu. Pikaajaline jätkusuutlikkus tuleb alles tagada.¹⁸

Koostöös liikmesriikide, erasektori ja kodanikuühiskonnaga võtab Euroopa Komisjon järgmised meetmed:	
2006	Koostöös liikmesriikidega teeb komisjon ettepaneku e-valitsuse ühise, mõjusuunitlusega mõõtmisraamistiku kohta ning täiendab seda jätkuvalt.
2007	Kooskõlas i2010-algatuse võrdlusanalüüsi raamistikuga ning käesoleva tegevuskava arengu jälgimiseks tehakse ühistel näitajatel põhinevaid võrdlusuuringuid ning üksikjuhtumite mõju- ja kasuanalüüsi liikmesriikide andmete alusel.
2006	Komisjon koos liikmesriikidega uurib kogemuste, infrastruktuuride ja teenuste jagamise pikaajalise rahastamise ja toimimise järjepidevuse tagamise vahendeid.

Aastatel 2006–2010 jätkab komisjon aktiivselt e-valitsusega seotud ressursside, heade tavade ja kogemuste jagamise edendamist.

4. OLULISED PÕHITEENUSED KODANIKELE JA ETTEVÕTJATELE

E-valitsuse kava edeneb sadade avalike teenuste moderniseerimise kaudu. Kuigi enamik teenuseid on kohalikud, piirkondlikud või riiklikud, on mõned piiriülestest teenustest kodanikele, ettevõtjatele ja haldusasutustele märkimisväärselt olulised ning võivad etendada

¹¹ Ministrite deklaratsioon, teine ministrite konverents, Como, Itaalia, 7. juuli 2003, e-valitsust käsitlev teatis 2003, KOM(2003)567, nõukogu järeldused e-valitsuse kohta, detsember 2003.

¹² <http://egov-goodpractice.org>

¹³ E-valitsuse vaatluskeskus: <http://europa.eu.int/egov>

¹⁴ <http://europa.eu.int/youreurope>

¹⁵ <http://europa.eu.int/idabc/en/document/2097/556>

¹⁶ http://europa.eu.int/comm/taxation_customs/common/publications/com_reports/customs/index_en.htm

¹⁷ E-komisjon 2006–2010, Enabling Efficiency and Transparency, 22. november 2005.

¹⁸ IDABC-programmi kohta vt Euroopa Parlamendi ja nõukogu 21. aprilli 2004. aasta otsuse 2004/387/EÜ (ELT L 144, 30.4.2004; parandus ELT L 181, 18.5.2004, lk 25) artikli 10 lõige 8 ja artikli 3 lõike 1 punkt d; otsuses täpsustatakse, et tuleb määratleda vahendid, millega tagatakse IDABC infrastruktuuriteenuste rahastamise ja toimimise järjepidevus.

juhtivat osa Euroopa e-valitsuses. Need aitavad saavutada ka kõrgetasemelisi kohustusi ja tekitada märkimisväärset nõudlust oluliste tegevustingimuste, näiteks elektroonilise identifitseerimise ja koostalitusvõime järele, mis täiendavad käesoleva tegevuskava eesmärke (vt ka järgmine peatükk). Nende juhtivat osa etendavate teenuste rakendamisel tuleb mõõdetava mõju saavutamisele keskenduda nende laialdase kasutamise läbi, mitte ainult nende elektroonilise kättesaadavuse võimaldamisega.

Üks sellistest olulistest teenustest on elektroonilised riigihanked. Valitsemissektori tulud moodustavad umbes 45% SKTst ja riigiasutuste iga-aastased hanked Euroopas on 15–20% SKTst ehk 1500–2000 miljardit eurot. Elektroonilised hanked ja arved võiksid säästa riigihangete kogumaksumusest umbes 5% ja vähendada tehingute maksumust 10% või rohkem; igal aastal võiks seega säästa kümneid miljardeid eurosid. Eelkõige VKEdel oleks kasu hõlpsamast juurdepääsust riigihangete turgudele ning oma info- ja sidetehnoloogia võimaluste ja seega ka konkurentsivõime parandamisest.

Seega on e-hangete laialdane kasutuselevõtt äärmiselt vajalik. Liikmesriigid on võtnud kohustuse **võimaldada kõigil haldusasutustel kogu Euroopas teostada 100% oma hangetest elektrooniliselt (kui see on seadusega lubatud) ning tagada, et 2010. aastaks vahendataks vähemalt 50% ELi künnist¹⁹ ületavatest riigihangetest elektrooniliselt.**

Ajavahemikus 2006–2010 selgitab komisjon koostöös liikmesriikidega välja väga olulised üle-euroopaliste mõõtmatega teenused, mis aitavad kõige enam kaasa Lissaboni tegevuskava eesmärkide saavutamisele. Erilist tähelepanu pööratakse kodanike liikuvust soodustavatele teenustele, näiteks üle-euroopaline parandatud tööotsing, üle-euroopalised sotsiaalkindlustusteenused seoses patsiendi andmete, elektrooniliste retseptide, soodustuste ja pensioniga ning haridusteenused seoses õppimisega välismaal. Muud arvessevõetavad olulised teenused on näiteks ettevõtjate registreerimine ja käibemaksu tagastamine. Lisaks tuleks taotleda koostöövõimalusi struktuurifondide ja kohalike/piirkondlike arengumeetmetega.

Esimeseks rakenduseks, millele keskenduda, on valitud piiriüleised e-hanked. See toetaks liikmesriikidega 2004. aastal kooskõlastatud e-hangete tegevuskava.²⁰ Kava aitab liikmesriikidel kiirendada piiriüleste lahenduste leidmist.

Koostöös liikmesriikide, erasektori ja kodanikuühiskonnaga võtab Euroopa Komisjon järgmised meetmed:	
2006	Jõuab liikmesriikidega kokkuleppele teekaardi osas, millel pannakse paika mõõdetavad eesmärgid ja verstepostid, et saavutada aastaks 2010 olukord, kus 100% riigihangetest on elektrooniliselt kättesaadavad ja tegelik elektrooniline kasutus 50%.
2007	Kiirendab liikmesriikide olemasolevate või loodavate lahenduste põhjal piiriüleste e-hangete oluliste elementide ühiste spetsifikatsioonide väljatöötamist ja käivitab katseprojektid.

¹⁹ Alates ligikaudu 50 000 eurost lihtsate avalike teenuste puhul kuni 6 000 000 euroni riiklike ehitustööde puhul.

²⁰ KOM(2004)841; e-hangete õiguslik raamistik direktiividest 2004/18/EÜ ja 2004/17/EÜ.

2009	Hindab katseprojektide kasutuselevõttu ja levitab tulemusi ELis.
2010	Annab ülevaate piiriüleste e-hangete taotlemise edusammudest liikmesriikides.

Aastatel 2006–2010 saavutatakse liikmesriikidega kokkulepped koostöö kohta seoses muude e-valitsuse oluliste teenustega.

5. OLULISTE VÕIMALUSTE KINDLAKSMÄÄRAMINE

E-valitsuse loomine on nüüd jõudnud olulisse etappi. Jätkuva märkimisväärse edu saavutamiseks tuleb kindlaks määrata teatavad olulised võimalused, mis on eelkõige vajalikud oluliste teenuste tõhususeks. Nendest võimalustest peetakse eriti olulisteks avalikele teenustele juurdepääsuks vajalikku koostalitusvõimelise elektroonilise identifitseerimise haldussüsteemi (eIDM-süsteemi), dokumentide ehtsuse elektroonilist tõestamist ja elektroonilist arhiveerimist.

Euroopa Liidu riigid rakendavad juba eIDM-süsteeme vastavalt oma riigi teenuste vajadustele, kultuuritraditsioonidele ja isikuandmete kaitse eelistustele. Ühtlustatud riiklikud ID-kaardid võiksid olla üheks kindlaks vahendiks avalike teenuste eIDM-süsteemi rakendamisel, kuid nende kasutuselevõtt jääb riigi enda otsustada. Biomeetrilised riiklikud ID-kaardid ja avalike teenuste eIDM-süsteem on märkimisväärselt erinevad: riiklikud ID-kaardid teenivad avaliku julgeoleku huve, aidates näiteks kaasa ühtsele piirihaldamisele ja toetades terrorismivastast võitlust, kuna avalike teenuste jaoks vajalik elektrooniline identifitseerimine on ette nähtud juurdepääsu hõlbustamiseks ning pakub isikupärastatud ja nutikamaid teenuseid.

Liikmesriigid tunnistavad, et eIDM-süsteem on oluline tagamaks, et aastal 2010 saavad Euroopa kodanikud ja ettevõtjad enda identifitseerimiseks oma asukohajärgses või mõnes muus liikmesriigis kasutada kohalikul, piirkondlikul või riiklikul tasandil väljaantud ja andmekaitse-eeskirjadele vastavaid turvalisi ja mugavaid elektroonilisi vahendeid.

Euroopa Komisjon teeb ettepaneku kasutada pragmaatilist lähenemist eri eIDM-süsteemide koostalitusvõimele. Eesmärgiks on austada eri riikide lähenemisviise ja lahendusi, tekitamata tõkkeid piiriüleste avalike teenuste kasutamisele.

Avaliku suhtumise väljaselgitamiseks kavatakse korraldada laiemaid avalikke arutelusid. Elektroonilised allkirjad on üks tehnilistest lahendustest, mida võiks kasutada eIDM-protsessi käigus. Ühtse turu toimimist takistavate tõkete eemaldamiseks kavatakse komisjon e-allkirju käsitleva direktiivi järelmeetmena aktiivselt edendada elektrooniliste allkirjade vastastikust tunnustamist ja koostalitusvõimet. Samuti kaalub komisjon, kas avalikele teenustele juurdepääsu võimaldava elektroonilise identifitseerimise ja tõendamise arendamiseks on vaja võtta reguleerivaid meetmeid.

Elektroonilised dokumendid võivad peale selle olla väga vajalikud paljude teenuste puhul, näiteks riigihankelepingud, mujal väljakirjutatud arstiretseptid või haridust tõendavad dokumendid. Aastatel 2006–2010 kehtestab komisjon koos liikmesriikidega tõestatud elektrooniliste dokumentide üle-euroopalise tugiraamistiku ning arendab ja rakendab tihedama koostöö tegevuskava riigi haldusasutuste elektrooniliste kirjete ja arhiivide haldamisel ja tõendamisel ning neile hõlpsama piiriülese juurdepääsu tagamisel.

Koostalitusvõime on üldiselt oluline võimalus. Koostalitusvõimelised infrastruktuuri põhiteenused (nt haldusasutuste omavaheline turvaline suhtlemine või piiriülene juurdepääs registritele), ühised spetsifikatsioonid, koostalitusvõime suunised ning korduvkasutusega tarkvara on kõik e-valitsuse väga olulised koostisosad. Praegu käib töö Euroopa koostalitusvõime ajakohastatud raamistiku vastuvõtmisel ning edendamisel ja teadlikustamisel seoses e-valitsuse koostalitusvõimeliste teenustega, mis põhinevad standarditel, avatud spetsifikatsioonidel ja avatud liidestel, nagu on kavandatud koostalitusvõimet käsitlevas teatises.²¹

Koostöös liikmesriikide, erasektori ja kodanikuühiskonnaga võtab komisjon järgmised meetmed:	
2006	Jõuab liikmesriikidega kokkuleppele teekaardi osas, millel pannakse paika mõõdetavad eesmärgid ja verstepostid teel, mille kaudu saavutatakse 2010. aastaks Euroopa eIDM-raamistik, mis põhineb koostalitusvõimel ja riiklike eIDM-süsteemide vastastikusel tunnustamisel.
2007	Jõuab kokkuleppele koostalitusvõimelise eIDM-süsteemi ühiste spetsifikatsioonide kohta Euroopa Liidus.
2008	Jälgib laiaulatuslikke katseprojekte, milles kasutatakse koostalitusvõimelisi eIDM-süsteeme seoses piiriüleste teenustega ja ühiselt heakskiidetud spetsifikatsioonide rakendamisega.
2009	Elektroonilised allkirjad e-valitsuses: selgitatakse välja kasutuselevõtt avalikes teenustes.
2010	Vaatab läbi koostöövõimeliste eIDM-süsteemide Euroopa eIDM-raamistiku kasutuselevõtu liikmesriikide poolt.

6. OSALEMISE JA DEMOKRAATLIKU OTSUSTAMISPROTSESSI TUGEVDAMINE EUROOPAS

Demokraatliku otsustamisprotsessi ja osalemisega seoses kerkivad esile mitmed väljakutsed. Osavõtt mittekohustuslikest hääletamistest riikide ja Euroopa tasandil on kogu Euroopas üldiselt loid. Tihti leitakse, et otsustamisprotsess on muutunud komplitseeritumaks, hõlmates suuremat hulka osalisi ja huve ning raskemini saavutatavaid kompromisse. Kodanikud on aina paremini teavitatud ning nõuavad laiemat kaasamist. Valitsused püüavad oma poliitikale saada laialdast ja kõikehõlmavat toetust, et tagada nende tõhus rakendamine ning hoida ära uusi demokraatlikke ja ühiskondlikke jagunemisi. Paremate otsuste tegemine ja kodanike laiem kaasatus demokraatliku otsustamisprotsessi kõikidel etappidel, sealhulgas Euroopa tasandil, on Euroopa ühiskondliku ühtekuuluvuse jaoks otsustava tähtsusega.

Samal ajal on tekkinud uued võimalused: eriti info- ja sidetehnoloogial on suur potentsiaal kaasata arvukalt kodanikke avalikku mõttevahetusse ja otsustamisprotsessi nii kohaliku omavalitsuse kui ka Euroopa tasandil. Internetis on juba tekkinud poliitilise eneseväljenduse ja avaliku mõttevahetuse uued vormid, nagu näiteks blogid.

²¹ Koostalitusvõimet käsitlev teatis KOM(2006)45.

E-demokraatia on ühenduslülid demokraatia ning uute tehnoloogiate, ühistegevuse uute vormide ja uute juhtimistavade vahel. Interneti-küsitluse põhjal e-valitsuse poliitika kohta eeldab 65% vastanutest, et e-demokraatia aitab vähendada demokraatia defitsiiti,²² ning toodi ka häid näiteid e-demokraatia kohaldamise kohta. Siiski tuleb lahendada veel mitmeid otsustamisprotsessis osalemise ja selle kvaliteediga seonduvaid küsimusi ja muresid.

Euroopa Komisjoni roll on võimaldada koostööd Euroopa tasandil (seda eelkõige seoses puuetega inimeste osalemisvõimalusi suurendava programmiga e-osalus), et parandada mõistvust, kiirendada arengut, vahetades kogemusi korduvalt kasutatavate lahenduste kohta kogu maailmas, ning toetada info- ja sidetehnoloogia vahendite abil Euroopa institutsioonide läbipaistvust ja kodanike kaasatust. Sellele aitavad kaasa ka e-komisjoni algatus ja Euroopa läbipaistvuse algatus.²³ Euroopa Liidu riikide parlamentide ja muude huvirühmadega konsulteerides uuritakse lisaks parimaid tavasid ja ühiseid spetsifikatsioone vahenditele, mille abil saab kodanikud parlamentaarsete otsustamisprotsessile lähemale tuua.

Huvirühmadega konsulteerides võtab komisjon järgmised meetmed:	
2006–2010	Testib info- ja sidetehnoloogial põhinevaid vahendeid, millega edendatakse demokraatliku otsustamisprotsessi läbipaistvust ja avalikkuse kaasatust. Toetab kogemuste vahetamist.
2006	Käivitab ettevalmistava meetme, mis käsitleb info- ja sidetehnoloogial põhinevaid vahendeid, millega tõhustada parlamentaarset otsustamisprotsessi.
2007–2013	Seab e-demokraatia arenenud vormid prioriteediks seitsmendasse raamprogrammi kuuluvas info- ja sidetehnoloogia uurimisprogrammis.

7. ALGATUSSE I2010 KUULUVA E-VALITSUSE TEGEVUSKAVA JUHTIMINE JA RAKENDAMINE

Käesoleva tegevuskava rakendamine sõltub suures osas koostööst liikmesriikide ja muude huvirühmadega. Euroopa Liidu tasandil toetavad tegevuskava näiteks järgmised programmid: Modinis,²⁴ eTEN,²⁵ IST,²⁶ IDABC²⁷ ning tulevane konkurentsivõime ja uuenduslikkuse raamprogramm CIP.²⁸

Võttes arvesse riiklike e-valitsuste algatuste liidritest ja esindajatest koosneva e-valitsust käsitleva alarühma juhtivat rolli, selle tulemuslikke töömeetodeid ja praktilisi töösuhteid EPAN-iga, teeb komisjon pärast konsulteerimist liikmesriikidega ettepaneku jätkata rühma tegevust strateegilisel tasandil i2010-algatuse raames.

²² Infoühiskonna ja meedia peadirektoraadi Interneti-konsultatsioon, oktoober–detsember 2005.

²³ Presidendi ja volinike Wallströmi, Kallase, Hübneri ja Fisher Boeli teatis komisjonile Euroopa läbipaistvuse algatuse käivitamise kohta, SEK(2005)1300.

²⁴ http://europa.eu.int/information_society/eeurope/2005/all_about/modinis/

²⁵ http://europa.eu.int/information_society/activities/eten/

²⁶ <http://www.cordis.lu/ist/>

²⁷ <http://europa.eu.int/idabc/>

²⁸ http://europa.eu.int/comm/enterprise/enterprise_policy/cip/

Koostöös liikmesriikidega ja tihedalt konsulteerides huvirühmadega teeb komisjon strateegilist seiret, arendab tegevussuuniseid ja jälgib Euroopa e-valitsuse tegevuskava elluviimist.

Rühm esitab aruande käesoleva tegevuskava lülitamise kohta riiklikesse e-valitsuse kavadesse (liikmesriigid on võtnud kohustuse esitada aruanne 2006. aastal) ning arendab strateegiaid, mis käsitlevad kindlaid teemasid, näiteks laiahaardeline e-valitsus ja olulised kodanikele suunatud teenused.

Algatuse i2010 aastaaruandes ja kord kahe aasta jooksul toimival ministrite konverentsil on kavas esitada põhjalik ülevaade arengust, määrata poliitiliste prioriteetide uued suundumused ning seejärel otsustada käesoleva tegevuskava ajakohastamine, võttes arvesse saavutusi ja edendades lahendusi, mida on võimalik uuesti kasutada.

Komisjon valmistab koos tulevase eesistujariigi Portugaliga ette neljanda e-valitsust käsitleva ministrite konverentsi, mis toimub Portugalis aastal 2007.

Kuigi käesoleva tegevuskava peamine eesmärk on tuua kasu Euroopale, võivad saadud kogemused olla kasulikud ka edasisel rahvusvahelisel koostööl, sealhulgas arengumaadega.

8. KOKKUVÕTE

Tõhus ja uuenduslik avalik haldus on ülemaailmselt konkurentsivõimelise Euroopa jaoks olulise tähtsusega. E-valitsus on võti, mis päästab vabaks avaliku sektori potentsiaali. Käesolevas, i2010-algatuse raames teatavakstehtud tegevuskavas kavandatakse e-valitsuse tulevik Euroopas, esitatakse ELi programmide, algatuste ja poliitikavaldkondade sõlmpunktid aastateks 2006–2010 ning antakse praktilisi näpunäiteid tegevussuuniste ja prioriteetsetes valdkondades tehtava strateegilise seire juhiste kaudu. Käesoleva tegevuskava edukas rakendamine nõuab kõigi huvirühmade koostööd.